

Kjære Sørreisa og Dyrøy menigheter.

Det har vært godt og interessant å være på visitas i menighetene hos dere denne uka. Sammen med følget mitt, prost Sigurd Skollevoll og rådgiver Ivar Jarle Eliassen, har jeg blitt tatt imot på en varm og gjestfri måte overalt jeg har ferdes. Jeg har møtt mange ansatte og frivillige i begge menigheter, og har satt pris på å bli tatt imot med åpenhet og gjestfrihet av velvillige og engasjerte mennesker.

Ordet «biskop» kommer fra et gresk ord som betyr «ha oppmerksomhet mot», «se etter». Når biskopen kommer på visitas, skal han se menighetens arbeid og lokalsamfunnet som menigheten er en del av. Selv om det er et visst element av kontroll i en bispevisitas så kommer jeg først og fremst for å se om evangeliet har rikelig plass på dette sted og hvordan dere i den lokale menighet her i Dyrøy og Sørreisa har det. Jeg kommer for å se, gi akt på og anerkjenne det viktige arbeidet som drives av ansatte og frivillige i menigheten.

Som biskop har jeg ansvar for å ha tilsyn med menighetene og de ansatte, særlig de i vigslede stillinger. En visitas er også med på å vise kirkens enhet. Dyrøy og Sørreisa menighet er ikke alene. Dere er en del av en større helhet i Nord-Hålogaland bispedømme, i Den norske kirke og i den verdensvide kirke.

En visitas er et besøk i menighetene. I løpet av en kort uke får vi se et konsentrat av menighetens arbeid. Vi kommer nær hverandre gjennom nattverdfellesskap og gudstjenestefeiring. Ikke minst får vi mulighet til å se hverandre, snakke med hverandre og bli bedre kjent. Dette skaper en god arena for å tenke sammen om hvordan menighetene skal gå videre, hvilke utfordringer som fins og hvilke veivalg som kan gjøres. Gjennom visitasen ønsker jeg å støtte, inspirere, utfordre og veilede menigheten og de ansatte slik at vi sammen kan gjøre Jesus Kristus tydeligere for alle som bor her.

Sist visiterte biskopen Dyrøy og Sørreisa menighet hver for seg. Det er åtte og et halvt år siden siste visitas i Sørreisa og ni og et halvt år siden tilsvarende i Dyrøy. Denne gang er det felles visitas for begge menighetene. Mye har endret seg siden den gang, både i kirken og i samfunnet. Noe av dette vil jeg komme tilbake til i dette foredraget.

Inntrykk fra visitasen

Tema for visitasen har vært "Et hjem i din kirke». Dette har vært tematisert flere ganger i løpet av visitasen. Fra dåpen er vi satt inn i dette grenseløse fellesskapet. I visitasgudstjenesten har vi fått erfare dette ved å komme sammen og delta i fellesskapet som vi kan se og høre. I tillegg har vi fått være sammen om noe enda større, nemlig foreningen av Guds menighet i himmelen og på jorden da vi i nattverdliturgien fikk «forene våre røster og tilbedende synge». Dette fellesskapet omrammer oss og legger en plattform for vårt liv og er et viktig bånd imellom oss.

Selv om Dyrøy og Sørreisa sogn er adskilte enheter opplever jeg at det er store likheter mellom sognene og at det samarbeides godt over sognegrensene.

Etter å ha oppholdt meg her disse dagene opplever jeg at menighetene rommer et mangfold av aktiviteter og tiltak. Det er oppmuntrende at dere, både i Dyrøy og Sørreisa, klarer å opprettholde et så bredt spekter av tiltak og tilbud utover gudstjenester og kirkelige handlinger som dere gjør. Dette står det respekt av og tjener menighetens ansatte og frivillige til ære.

Jeg har også med glede lagt merke til at menighetene har hver sine misjonsprosjekt, knyttet til misjonsorganisasjoner. Misjonsengasjementet er med å understreke at vi tilhører den verdensvide kirke og er en konsekvens av at det vi har fått for intet, skal vi være med å gi videre. Jeg legger også

til at dette gir seg lokalt utslag i form av det viktige arbeidet som drives i Sørreisa i form av Språkkafeen.

Hvilke møter har vi hatt under visitasen?

Nå på visitasens siste dag vil jeg dele noen av inntrykkene med dere.

Jeg hadde gleden av å begynne visitasen med å møte Dyrøy menighetsråd i Brøstad kirke. Voksne mennesker med brennende hjerter for barn, unge, for gudstjenesteliv, -og for vedlikehold av kirker og kirkegårder. Jeg fikk høre om et aktivt arbeid i ei menighet med lange og gode tradisjoner. Dette har båret frukt i form av oppslutning om de kirkelige riter, gudstjenesteliv som har gitt felleskap, rammer og en plattform for livet. Jeg ante en viss avmakt når det gjelder å nå i mål med alle aktiviteter i menighetens omfattende trosopplæringsplan. Mangel på ressurser, både menneskelige og økonomiske, setter begrensninger og gjør at man ikke når så lang som man skulle ønske.

Kirker og eiendommer er et stadig tilbakevendende tema i visitaser. Det er mye å glede seg over og alltid noe som trenger ekstra vedlikehold. Prosten påpeker i sin rapport enkelte behov for vedlikehold særlig på Dyrøy kirke, denne «Hvite svane» som kan ses på lang lei langs Dyrøysundet. Det er viktig å ta tak i de omtalte forholdene før forfallet griper om seg og blir for omfattende.

Turen gikk så til Elvetun skole hvor jeg møtte 10. klasse og deres lærer. Denne flokken av unge mennesker gav uttrykk for å trives og ha klare planer for framtiden. De ga imidlertid også uttrykk for manglende tilbud for ungdom og røpet få forventninger til menigheten. De anså heller ikke kirka som en naturlig samlingsplass og arena for fritidsaktivitet. Her ligger det en utfordring for Dyrøy menighet. Å satse på de deler av trosopplæringsplanen som omfatter konfirmanttida og tida etterpå vil sannsynligvis kunne imøtekomme noe av ungdommenes behov og ha positiv virkning på menigheten.

Så møtte jeg en liten men engasjert stab i Dyrøy menighet. Jeg opplevde god stemning og gode relasjoner imellom de ansatte. Det er et godt utgangspunkt for å lykkes med gjennomføringen av gudstjenesteliv og planer for menigheten. Jeg forsto at system for føring av regnskap og gravprotokoll har et visst potensiale i form effektivisering. Jeg vil derfor oppfordre til å intensivere arbeidet med disse tingene slik at de ikke blir liggende ugjort og blir til slitasje.

Deretter gikk turen langs den vakre Solbergfjorden til Straumen kapell hvor jeg møtte staben i Sørreisa menighet. Alle ga uttrykk for glede over å arbeide med hverandre, om gode relasjoner og trivsel i jobben. Det er godt å registrere at dette gjelder i begge menigheter. Slikt er ikke alltid selvsagt og må anses som et umistelig gode og noe det arbeides med for å beholde og videreføre.

Etter en velsmakende lunsj levert fra en vekstbedrift i Dyrøy, møtte jeg Sørreisa menighetsråd. Også her mennesker med engasjement og ansvarlighet. Menighetsrådet uttrykte at de hadde fine oppgaver å gå inn i og glede over å kunne samarbeide med ny kirkeverge. Rådets sammensetning og samlede kompetanse lover godt for arbeidet framover. Samtalen videre handlet bl.a. om hvordan menighetsrådet ser for seg å realisere de planer som er lagt for gjennomføring av gudstjenester, kirkelige handlinger, diakonale tiltak og trosopplæring.

Trosopplæringsplanen i menigheten er godkjent. Den er omfattende og ambisiøs, og det sies at det er en utfordring å få opp deltakelsen på enkelte breddetiltak. Jeg vil oppfordre til å rullere inn menighetens kontinuerlige tiltak, særlig korvirksomhet for barn og unge, speidere, Lysglimt og Blå Kors-klubben, som sentrale tiltak i trosopplæringsplanen. Dette langsgående perspektivet, hvor man

samler barn og unge til kontinuerlig virksomhet over år, kan være viktige knutepunkt og tiltak i gjennomføringen av breddetiltak av punktuell karakter.

Det kan også være en god ide å konkretisere hvilke faktorer det er som gjør at visse kontinuerlige tiltak har suksess og forsøke å overføre disse funnene til andre områder som ikke går like lett. Jeg tror hemmeligheten ligger i noe av det som ble sagt senere, -om mennesker med varme hjerter og gode blikk som ser og anerkjenner.

Også i Sørreisa har kirkene behov for vedlikehold og utbedringer. Størst er dette behovet for Skøelv kapell, som nå er stengt for bruk p. g. a. noe som kan virke som råte og muggskader. Arbeidet med å avdekke dette må igangsettes snarest for å begrense skadevirkningene, avklare hvilke tiltak som må iverksettes på kort og lengre sikt for å få Skøelv kapell i vanlig drift så fort som mulig. Kapellet er viktig for befolkningen i området og jeg er sikker på at flere forhold kan utbedres også ved hjelp av dugnad. Her ligger det et ansvar på kirkeverge og menighetsråd sammen med kommunen å bidra til at arbeidet utføres uten unødig tidsheft.

Begge menighetsråd har mange viktige saker på sitt bord. En av de oppgavene som nå kommer er å gjennomgå Lokal grunnordning for gudstjenestelivet. Menighetens lokale grunnordning skal nå justeres i forhold til de siste endringer vedtatt av Kirkemøtet. Her er det viktig at ansatte, menighetsråd og menighetens medlemmer får anledning til å engasjere seg og bli kjent med prosess og muligheter. Et levende gudstjenesteliv er avhengig av at gudstjenesten oppleves som nær og relevant. Det er kirkens merkevare nr. 1 og må ha et involverende sikte for at folkekirken fremdeles skal ha en framtid.

Neste dag begynte vi med samlingsstund for brukere ved Fredlund dagsenter i Straumen kapell. Å møte mennesker med utviklingshemming er alltid en god opplevelse. Å legge til rette for at disse skal ha mulighet til å leve ut sitt religiøse liv er et ansvar vi har. Vi ble alle berørt da menighetspedagogen gjenfortalte skapelsesberetningen illustrert på flanellograf. Salmesang og lystenning skapte fellesskap, ga gode og varme opplevelser, glede og lykkefølelse. Dette tiltaket var det første i arbeidet med å revitalisere og igangsette det som har ligget nede noen år. Alle parter i et slikt samarbeid vil ha glede av arbeidet og målsettingen må være at menigheten legger til rette for slike samlinger og involvering også i det tradisjonelle gudstjenestelivet. Jeg ønsker lykke til med dette.

Senere på ettermiddagen hadde vi et fagmøte hvor tema for visitasen, «Et hjem i din kirke», var samtaleemne. Både ansatte og frivillige fra begge menigheter kom sammen i Straumen kapell. Sognepresten i Sørreisa og prostens innledet til samtale. Utgangspunktet var at for mange er kirken bare et sted man møter opp i forbindelse med en seremoni. At kirken er et sted å leve våre liv, for Gud og sammen i fellesskap, er for mange en fjern tanke. Det er vårt ønske at flest mulig skal få oppleve kirken som et hjem. Alder er ikke til hinder for at barn og unge skal la seg involvere. Det handler om å bli sett og verdsatt. Å komme til kirken, høre Guds ord, synge kjente salmer er sentrale elementer i å føle seg hjemme i kirken. Å arbeide i kirka er å arbeide med relasjoner, med hverandre og mellom oss og Gud. Det handler ikke om aktivitetsmengde, men at vi er til stede, som bærere av troen på Jesus Kristus.

Onsdag ble programmet avsluttet med menighetskveld i Straumen kapell. En yrende samling av barn og unge, voksne og gamle. Deler av menighetens eget barne- og ungdomsarbeid presenterte seg ved speiderprosjekt og sang av barne- og ungdomskor. Det var godt å se at Straumen kapell også fungerte som hjem for en stor barne- og ungdomsflokk.

Torsdag hadde vi møte med ordfører Jan Eirik Nordal og rådmann Stig Johnny Haugen fra Sørreisa kommune. Begge bekreftet inntrykket av at det er et godt samarbeid og gode relasjoner mellom kommune og menighet. Ordføreren understreket at befolkningen i Sørreisa er glad i kirka selv om oppslutningen om gudstjenestelivet kunne vært større. Han tilkjennega takknemlighet for den rolle kirken har i samfunnet. Det er en bred forståelse i befolkningen om at kommunen, også i fortsettelsen, vil være med å sikre menigheten gode rammer som fremmer ei levende folkekirke. Når behovet er der så vet Sørreisa-væringene hvor kirka er og hva de kan forvente. Dette klinger fint i en biskops ører og kan ikke annet enn glede meg over en slik tillitserklæring til lokalmenigheten.

Tjenesteytingsavtalen mellom menighet og kommune er god. Jeg har med selvsyn fått erfare hvor rent og ordentlig det er i menighetens lokaler. Renholdet ivaretas av kommunens dyktige renholdere som holder høy standard på arbeidet. Dette er gjennomgående også for de andre områdene kommunen ivaretar. Kirkevergen forteller om god kommunikasjon med samarbeidspartnerne, særlig på teknisk etat, og hvor enkelt det ordnes opp i daglige utfordringer. Det er tilfredsstillende for meg å konstatere at avtalen fungerer og at begge parter er fornøyd.

Vedlikehold av kirker ble også et tema i møtet med Sørreisa kommune. Skøelv kapell har jeg allerede nevnt. Det er tegn som tyder på at den nyeste kirka, Tømmervik, begynner å få behov for tiltak på noen punkter utendørs. Dette er viktig å ta tidlig for at det ikke skal komme på alvorlige følgeskader.

Etter lunsj gikk turen tilbake til Brøstadbotn hvor vi var invitert til DEMAS, en hjørnesteinsbedrift i Dyrøy. Her møtte vi en familie som har etablert og bygd opp en bedrift som er blitt en viktig arbeidsplass i kommunen. Bedriften er godt konsolidert og arbeider med planer for framtida ut fra tanken om at det er her, -i Dyrøy, de vil ha sitt hovedsete. En bekreftelse av verdien av hva hjem, tilhørighet og innvirkning på samfunnet har å bety. Jeg var lett å imponere av innovasjon og utvikling som gjøres for hele tiden å være i forkant, skape gode produkter og ikke minst at de har 9 lærlinger i bedriften. Kan vi som kirke lære noe av DEMAS sin måte å tenke framover?

Etter et vellykket møte med DEMAS spaserte vi til kommunehuset i Dyrøy i 20 graders varme og sol. Her møtte vi ordfører Marit Espenes og rådmann Tore Uthaug.

Inntrykket av at Dyrøy er en god kommune å bo i ble styrket. En liten, oversiktlig og ordentlig kommune. Ordførerens orientering om tiltak for å gjøre kommunen til et enda bedre sted for de 1090 innbyggerne var imponerende. Alt fra sentrumsplan for service, trivsel og mangfold til program for vekst og tilrettelegging for bosetting, næring og fritid.

Både kommunens og menighetens ledere forteller om et gjensidig og godt samarbeid. Terskelen for å ta kontakt er lav, begge veier. Menighetens henvendelser blir godt mottatt og responstiden er kort. Tjenesteytingsavtalen er nå klar. Det er noen mindre forhold som skal føres inn før avtalen kan signeres og forplikte begge parter i dette samarbeidet.

Også i Dyrøy er det et visst vedlikeholdsbehov og der er det først og fremst Dyrøy kirke som har behov for noen utvendige tiltak. Kommunen er kjent med behovene og vil iverksette arbeid med å få ordnet med takrenner før mangel på slike fører til større skader. Dette ser man for seg også kan gjøres ved hjelp av kompetanse og innsats også fra frivillige, som gjerne vil bidra til utbedring.

Ordføreren lanserte en ide om et mulig samarbeid for arbeid blant barn og unge. Kommunen ser verdien av å tilby det som 10. klassingene på Elvetun skole etterlyste. Det mangler imidlertid ressurser til å etablere slikt. Kan det tenkes at menighet, kommune og andre aktører i Dyrøy kan gå sammen i et kreativt samarbeid for å etablere arenaer for barn og unge? Fra min side takket jeg for

invitasjonen og replisere at fra bispedømmets side vil dette anses som en vinn-vinnsituasjon. Jeg og mine medarbeidere vil mer enn gjerne bidra med rådgivning til å utforme søknader om økonomisk støtte fra de støtteordninger vi forvalter. Jeg har det bestemte inntrykk av at også Dyrøy menighet vet å verdsette dette initiativet.

Så gikk turen over tunet til Dyrøy sykehjem hvor jeg overvar den første institusjonsandakten der i korona-tiden. Det er alltid godt å møte eldre som trenger og får sine behov ivaretatt i offentlige institusjoner. Her var de godt ivaretatt. Jeg håper at denne andakten ikke blir den eneste på lang tid, og vil oppfordre begge kommuner og helseledere til å legge til rette for at eldre og syke på institusjon får dekket sine behov for kristent liv.

Senere på kvelden var det menighetskveld i Brøstad kirke. Den tok utgangspunkt i det godt innarbeidede tiltaket, Samtalefellesskapet. Her var vi samlet, nesten 20 mennesker, med sterkt engasjement for hvordan menigheten kan legge til rette for at flere finner sin naturlige plass i menighetens gudstjenester og andre arrangement. Jeg fikk et sterkt inntrykk av alt det Dyrøy menighet har stått for opp gjennom tiden og håpet om at noe av dette kan revitaliseres var sterkt.

Samtalen dreide seg om å se på alt det positive som gjøres, lete etter utviklingsmulighet og stille seg selv til disposisjon i tillit til at Gud også er der og vil bidra. Vi kom raskt inn på det som vi tidligere hadde snakket om med ordføreren. Muligheten av et samarbeid på tvers av mange miljøer til barns og unges beste. Det er nå viktig å vurdere situasjonen, tenke kreativt og åpent og kanskje ikke gå til det skritt å etablere mye nytt. Kanskje er løsningen å blåse nytt liv i glørne og re-etablere gamle gode tiltak ved hjelp av samarbeid, lønnede medarbeidere, frivillige og ungdommen selv. Jeg og min stab, som jeg tidligere har antydnet, vil svært gjerne se resultater av dette og vil bidra på vår måte. Det er all grunn til å tro at dette kan fungere. Dere har utrolige ressurser i form av bygninger, ideer, tradisjoner og varme hjerter. Jeg heier på dere i dette arbeidet og ser svært gjerne at dere lykkes.

Kirkas bidrag i dette samarbeidet vil være, som kirkevergen så poengtert sa det, å se ungdommen, verdsette dem og deres liv og la dem vite at Gud elsker dem.

Utfordringer

Mitt hovedinntrykk er at Dyrøy og Sørreisa menigheter driver godt til tross for begrensede ressurser. Begge menigheter har prest i full stilling og flere andre deltidsansatte med kompetanse og innsatsvilje. Dessuten er det mange frivillige som gjør en uvurderlig innsats noe som varmer mitt hjerte. Jeg vil likevel gi noen utfordringer basert på det jeg har sett, hørt og opplevd denne uken for å dra inn noen flere perspektiver.

Sørreisa sogn:

- Jeg vil anbefale at man gjør en innsats for å få bedre oversikt over de økonomiske ressurser og om mulig forsøke å hente ut større gevinst av det gode samarbeidet med kommunen.
- Når det gjelder Skøelv kapell gjentar jeg det jeg tidligere har sagt. Her må kirkeverge og menighetsråd ta sitt ansvar og følge opp. I det gode samarbeidet med Sørreisa kommune må også kommunen ta sitt ansvar og bidra til ei god varig løsning sammen med bygdefolket.

Dyrøy sogn

- Som jeg tidligere har antydnet ber jeg Dyrøy menighet om å analysere situasjonen mtp samarbeid med kommune og andre partnere om å etablere et ungdomsarbeid. Lag et prosjekt og søk

samarbeid med alle relevante parter for å imøtekomme behovet for å styre og lede forskjellige aktiviteter innenfor trosopplæringssegmentet.

- Jeg ber også Dyrøy menighetsråd om å vurdere å lyse ut stillingene som menighetspedagog og organist. Gjerne om mulig i samarbeid med kommunen og dens behov for ansatte i deltidsstillinger som kan la seg kombinere innenfor f.eks. kulturskolen.
- Jeg utfordrer sokneprest og menighetsråd til å legge til rette for bruk av nord-samisk i gudstjenestene. Noen kjerneord i liturgien kan med fordel framsies på nord-samisk for dette er et viktig bidrag i arbeidet med å gi de det angår stolthet over sine samiske røtter. Her kan man bli inspirert av Sørreisa som gjennomfører en hel del.

Felles utfordringer:

- Jeg ser for meg at med den gode kontakten over sognegrensene vil det også være et stort potensial i fortsatt å utvikle gode samarbeidstiltak menighetene i mellom framover. Dette kan dreie seg om tiltak i ungdomsarbeidet og i arbeidet med ungdommene etter konfirmasjonstiden, spesielt MILK-arbeidet.
- I forbindelse med arbeidet med gudstjenesteordningene vil jeg understreke den ene kjerneverdien, involvering. Ved å dra inn barn, ungdom, mennesker med utviklingshemming, samarbeide med menighetens eget arbeid, er det godt håp om at gudstjenesteoppslutningen vil øke. Opplevelsen av gudstjenesten vil bli enda bedre og flere kan på den måten finne sitt hjem i kirken. Bispekontoret bidrar gjerne med kompetanse på dette om det er behov for det.
- Trosopplæring: Det kontinuerlige arbeidet med barn og unge er svært verdifullt. Det er fortsatt et potensiale i begge sogn på å styrke samarbeidet med de kontinuerlige tiltakene. Kanskje er det en god ide å vise et tydelig lederskap fra menighetens ansatte for på den måten å trekke inn foreldregrupper til støttefunksjoner.
- Det finnes søkbare midler til forskjellige tiltak fra bispedømmet. Vær om dere og hold dere orientert om hvilke midler som er til fordeling og tenk kreativt om hvordan man kan gjøre seg bruk av diverse midler. Kontakt gjerne bispedømmekontoret om råd og veiledning i prosessen.

Avslutning

Det er åtte år siden siste visitas i Sørreisa og noe lengre siden siste visitas i Dyrøy. Trolig går det omtrent like lang tid til neste gang. Prosten har i oppgave å følge opp de utfordringene som visitasen har pekt på, i samarbeid med menighetsråd og ansatte. Prosten skal i løpet av det første året gjøre et oppfølgingsbesøk i soknet, og rapportere tilbake til biskopen om dette.

Jeg vil rette en stor takk til sokneprestene, menighetsråd, de øvrige ansatte i begge menigheter, og prostene, for god tilrettelegging av visitasen. Tusen takk for all åpenhet og gjestfrihet som vi er blitt møtt med og takk for alt dere legger ned av tid og krefter i arbeidet deres.

Til slutt: Takk til dere som er med i menighetsarbeidet gjennom frivillig innsats på ulike områder. Dere gjør en stor tjeneste, og dere er med å legge til rette for at mennesker kan kjenne seg velkommen i fellesskapet. Takk for at dere står trofast på for Dyrøy og Sørreisa menighet.

Jeg ønsker dere alt godt og Guds velsignelse over liv og tjeneste.